

בס"ד ב' כסלו ה'תשע"ו
הדלקת נרות - 16: 28
צאת השבת - 17: 18
רבנו תם - 17: 53
שעון חורף - לפי הלוח המדוייק של "אור החיים"

שנה שש עשרה - עלון מס' 791
@ "ברכת הלבנה" ביום רביעי בערב משעה 18: 35.
@ ניתן להקדיש העלון לרפואה, ברכה, פרנסה, זיווג, הצלחה, זש"ק, ולהבדיל לעילוי נשמת יקיריכם.
טל' המערכת : 054-7743834 , 08-9437333

אברהם יגל

לע"נ בבאי מוסאי בן אברהם ז"ל
לרפואת ולהצלחת כל עם ישראל.

כפס"ד: "כ"א דבר" (מלאכי א')

פרשת תולדות

בדוק ומנוסה - סגולה גדולה להשתתף בסעודה רביעית בבית הכנסת "אוהל-מועד"

- מלביימי הפרשה:**
- ← לדת יעקב ועשו.
  - ← עשו מוכר את הבכורה ליעקב.
  - ← רעב בארץ, ויצחק עובר לגור בגרר.
  - ← יצחק פורת ברית עם אבימלך.
  - ← ריב רועי יצחק ואבימלך על הבארות.
  - ← יצחק מזדקן ועיניו כהות, שולח את עשו שגביא לו צייד כדי לברכו אחר כך.
  - ← רבקה עוזרת ליעקב לזכות בברכה.
  - ← עשו מגלה ש"יצחק התבלבל" וברך את יעקב, ומחליט להרג את יעקב.
  - ← "ויתרוצצו הבנים בקרבה" (כ"ה כ"ב)

כשהייתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר יעקב רץ ומפרסם לצאת. עוברת על פתחי עבודה זרה עשו מפרסם לצאת. (רש"י) קשה: אפשר שעשו התרוצץ וביקש לצאת, כי נמשך אחרי עבודה זרה, אולם יעקב, שלמד שם את התורה מפי מלאך, מה ראה הוא להתרוצץ? מכאן, שיעקב אבינו יתרו אפילו על לימוד התורה מפי מלאך, אם זה מחייב אותו לשכון בכפיפה אחת עם עשו. (רבי יששכר דב מבלו)

"וכל הבארות אשר הפרו עבדי אביי סתמים פלשתיים" (כ"ו ט"ו)
יש שפירשו כי הבארות הללו רמז לגרים שנתגיירו בימי אברהם, כי הם קלים לקבלת האמונה כבארות הללו שהם קלים לקבלת המים (פתיחת הלב הסתום באמונה מכונה חפירה), ומצד הקנאה סתמום פלשתיים - סתמו את ליבם והחזירו לסורם, וימלאום עפר, מילאו את מוחם בדעות כוזבות, עד שנתגבר עליהם יצחק והחזירו למוטב - וישב יצחק ויחפור את בארות המים.

"ויחפור באר אחרת וכל רבו עליה" (כ"ו כ"ב)
שתי הבארות הראשונים מרמזות על שני המקדשים הראשונים, שאז עוד הייתה לאויבים שליטה לריב עליהם ולהחריבם. ואילו הבאר השלישית מרמזת על בית המקדש השלישי לעתיד לבוא, שעליו לא יהא עוד שום קיטרוג. אזי יהיה רחובות - בני ישראל יחיו בהרחבה ובשלוה ושום אומה לא תעיז לגעת בהם לרעה.

פ"ת הנביאים והפסוקים

הלך לחפש את האתונות ומצא את המלוכה
= משל למי שהתעסק בדברים קטנים, דברים של מה-בכך, והגיע במפתיע לגדלות.

דוגמה: ידידי התנדב לסיע למשטרת התנועה הארצית במלחמתה בתאונות הדרך, וסגל הפקוד החליט שהוא יהיה מעכשיו מפקד היחידה, הלך לחפש את האתונות ומצא את המלוכה.

מקור: על-סוד המספר בספר שמואל א', ט: שאול נשלח לחפש את האתונות האובדות של אביו ומצא את המלוכה. (ניבונון)

"עמים" ר"ת ע'מון מ'ואב י'ון מ'צרים.

לע"נ הצנוע והענו **זיבדון עמוס** בן חיריה ז"ל השבת ב' כסלו 11 חודשים לפטירתו יהי רצון שימליץ טוב בעד כל משפחתו

הסידור ממשל מדוד עמי! העלון טעון גניזה. אין לעיין בעלון בשעת התפילה וקריאת התורה. במקום שיש עירוב, יש לטלטל ע"י קטן. ניתן להוריד את העלון באתרים הדתיים "לדעת" ו-"חידושי": <http://www.hidush.co.il/> <http://ladaat.info/>

"אל תירא כי אתך אני" מדוע פחד יצחק?
 באופן פשוט חשש יצחק מן המריבות עם הפלישתים ומכך שהם סותמים את הבארות שלו. וכך הסביר הרד"ק (והרמב"ן ואחרים). כך פירש גם בעל אור החיים שהוסיף שלאחר ההשפלה והגירוש על ידי אבימלך, היה צריך יצחק חיזוק כי לא ידע מה לעשות, והקב"ה אמר לו "אל תירא כי אתך אנכי".

ביטוי זה מופיע שבע פעמים בתורה, ותמיד בהקשר של ארץ ישראל: כך אצל אברהם בפתיחה לברית בין הבתרים על הבטחת הזרע והארץ, כך אצל יעקב החושש לרדת מן הארץ למצרים והקב"ה אומר לו "אל תירא", כי אמנם אורידך למצרים אך גם אעלהך לארץ ישראל. וכך נבאר גם אצל יצחק. גם הוא מנסה להתיישב בארץ, אך נתקל בקשיים רבים. הוא נוהג ביושר ובצדק, חופר בארות בעצמו. אך הדבר לא מועיל הפלישתים רבים אתו ואף מגרשים אותו אולם יצחק לא עוזב את הארץ. יישוב ארץ ישראל דורש חיזוק. ביישוב ארץ ישראל ישנם קשיים. כאשר עם ישראל חוזר לארצו "ויקנאו אותו פלישתים". אומות העולם מקנאות בנו ורוצות את ארצנו. כל עוד לא היינו בארץ, היו גם מעט גויים כאן. כאשר אנו חוזרים ומשגשים, גם הגויים רוצים את ארצנו.

"בניד כשתלי זתים" - חינוך הורים: תאהבו גם את החריג

רבקה אהבת גם את עשיו. נכון, היא לא משלימה עם מעשיו הרעים, היא לא נותנת לזה גושפנקה בשום צורה. אבל היא אהבת אותו. אהבת ההורה לבן, עומדת מעל לכל, והתורה מלמדת כי גם כלפי הילד שסרח יש לנהוג באהבה ובחיבה, לקרב ולהראות גילויי אהבה כנים. כדי לשמור על הקשר שבין ההורה לילדיו, שהוא קשר טבעי בלתי ניתן לניתוק.

מי יודע, אולי ביום מן הימים ייפתח הלב ואפשר יהיה גם להשפיע. יתירה מזו. גם אופיו של הילד משחק תפקיד גדול. אין ספק שהרבה יותר קל לאהוב ילד עדין, משתף פעולה ומתוק שרוצה לרצות את כולם, מאשר רודן צעיר וחצוף, מרדן ועקשן.

ודאי חוויתם את רוב הרגשות הנורמאליים שמתעוררים מעצם ההורות: אושר, גאווה, תסכול, חוסר אונים, התפעלות, חרדה, כעס... הורות היא חוויה עזה שמעוררת את מלוא טווח התגובות האנושיות. אולם מאחורי כל אלה, עומד לרוב רגש הורי אחד קבוע: אהבה.

חבקו את הילד "החריג" והעניקו לו מכל טוב והוא בעצמו יבין שכדאי להיות מחונך וילד ממושמע.

שיעור התורה הגדול בתבל

ארגון "אברהם יגל" משדר בלוויין בכל מוצאי שבת את שיעורו של הראשון לציון הרח"ג יצחק יוסף שליט"א בבית הכנסת "אוהל מועד" בשעה 20:20 השיעור יוקרן על גבי מסך ענק. בע"ה תתקיים שיעור רביעי, בחסות "בית הלחם"

מקום מיוחד לשיעור בלודי בבנה

קול שון קול אהה. קול חנון קול אלה

מזל טוב ואיחולים לבניים די"אל ובר"גלית פנטי הי"ו מאיר ויעל ש"לם הי"ו לנישואי זת"אל עם הדר מנב"ת יה"ר שיקימו בית נאמן וכשר בישראל ויעלה הקשר יפה ויזכו להמשיך את מסורת הבית המפואר. "ענני הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל"

מרכות ואיחולים לפסיים

כ"הס"ה ורה"כ"י די"ה"י להולדת הבן נ"י יה"ר שיעלה במעלות התורה והיראה ויצליח בכל דרכיו ומעשיו, שיתברך בכל מילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות. וברכה ורפואה שלימה ליהודה ונעמי זוידי שיוכזו ליווג הגון לילדיהם

כל הישועות והברכות

לקרין מזרחי ז"ל הי"ו שתרמה לסעודה הרביעית בלויין זכות מרן עובדיה יוסף זצ"ל תגן בעדה, לרפואתה והצלחתה שתתברך בכל מילי דמיטב ויתגשמו כל משאלות ליבה. ותזכה באושר ובפרנסה טובה, והצלחה לבת לי-אור בת קרין ורפואה לשושנה גאלי מנב"ת להבדיל לעיני הצדיק יוסף גאלי ז"ל

קול שון קול אהה. קול חנון קול אלה

מזל טוב ואיחולים לבניים ד"יס פריץ מנב"ת מרים ומוריס ז"רי הי"ו לנישואי יוסף עם ה"י מנב"ת יה"ר שיקימו בית נאמן וכשר בישראל ויעלה הקשר יפה ויזכו להמשיך את מסורת הבית המפואר. "ענני הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל"

מרכות והצלחה

ל"אברהם ופ"לורה מיבוץ הי"ו על הסיוע לזיכוי הרבים שיתברכו ברפואה שלימה ובגשמיות בפרנסה טובה וזיווג הגון ללינוי בת פלורה

מרכות והצלחה

ל"אפי"ר וא"ל"ה די"ו שיתברכו ברפואה שלימה, אושר, פרנסה טובה ונחת מיוצאי חלציהם ולאולגה לידה וקלה וברכה והצלחה לילדיהם ולכל משפחתם

לע"י הצנועה והענוה

נולד אמונה בת מרדכי וביבי ז"ל ביום רביעי ו' כסלו פקידת שנתה

לע"י הצנועה והענוה

בנימין נג'אתי בן זרובבל ז"ל ביום שלישי ה' כסלו פקידת שנתו

לדקר ולמשפחת לוי היקרה

צוות העלון משתתף בצערכם בפטירת האב לוי בן דוד ורבי ז"ל הרופא לשבורי לב ינחם אתכם עם שאר אבלי ציון ושלא תדעו עוד צער

לע"י הצנועה והענוה

סעדה ג'רדי בת יחיאל ז"ל ביום שישי ח' כסלו פקידת שנתה

לע"י הצנועה והענוה

שרה נג'אתי בת שמחה ז"ל ביום שלישי ה' כסלו פקידת שנתה

לע"י הצנועה והענוה

יוסף דוקקור בן משה ורחל ז"ל שימליץ טוב בעד משפחתו

לע"י הצנועה והענוה

גולשן באבאי בת מרים ז"ל זוהרה אלביליה בת פריחה ז"ל מרים דוידי בת פרי יצחק ז"ל אסתר נג'אתי בת שרה ז"ל טובה רוני בת שאקוט ז"ל שרה נסימי בת ביבי ז"ל נהיית מוסאי בת פרי יצחק ז"ל קריינא דבורה בת יואל ז"ל

לע"י הצנועה והענוה

רה"ג יום-מיכאל אברגיל בן רינה ז"ל שלמה כהן-זדה בן זליכה ז"ל יוחאי (אבי) ז"ל בן מרגלית שתחיה יצחק שלומי בן דבורה ז"ל שם-טוב נאמן בן סולטנה ז"ל אברהם הגנזרי בן יעקב ז"ל חיים חייקה טחלוב בן שירין ז"ל איטו אבוטובל בת שמחה ז"ל

לע"י הצנועה והענוה

אילן רפאל פריץ בן אנט הי"ו שרה ביבי לארי בת רבקה מנב"ת לאה בלקר בת מרסל מנב"ת שרה מוסאי בת סרוור מנב"ת סיגלית-סמדר כלימי בת דינה מנב"ת רזיה סינדי בת חוה מנב"ת מרים ועלני בת גולשן מנב"ת רחל מוסאי בת ג'הרן מנב"ת

לע"י הצנועה והענוה

מרדכי לארי ז"ל בן שלמה ושרה שיחיו

לע"י הצנועה והענוה

בבאי מוסאי בן אברהם וזליכה ז"ל

לע"י הצנועה והענוה

ובכללם לרפואת כל חולי ופצועי צה"ל ועם ישראל.

לע"י הצנועה והענוה

מרדכי לארי ז"ל בן שלמה ושרה שיחיו

לע"י הצנועה והענוה

בבאי מוסאי בן אברהם וזליכה ז"ל

לע"י הצנועה והענוה

ובכללם לרפואת כל חולי ופצועי צה"ל ועם ישראל.

”אל תקרי הליכות אלא הלכות”

תספורת ובגדים - הלכות חוקות הגויים

א. אין הולכין בחוקות הגויים, שנאמר: ”ובחוקותיהם לא תלכו”. ואין לובשין כמלבושיהן המיוחדים להם. ואסור לגדל בלורית בראשו, דהיינו באופן שמסתפר השער שלפניו, ומגדל פרע מאחוריו, או שמגלח שער ראשו מן הצדדים ומניח השער שבאמצע הראש. ולפי דעת מרן הבית יוסף אין לאסור משום ”ובחוקותיהם לא תלכו” לגדל בלורית כשמניח שער כלפי פניו לנוי וליופי, ולכן אין למחות באנשים שמניחים לגדל שער הראש לפניו. ואף משום חציצה בתפלין של ראש אין לחוש, ששערו כגופו דמי. ואף על פי כן טוב ונכון לחוש לדברי המחמירים, ולקצר שער הראש כל מה שאפשר, שלא יהיו שערות ארוכות כלפי פנים, ויומלץ על זה ויאמר לקוצרים ה' עמכם. ובפרט שלדעת הרמב”ם גם זה הוא בכלל איסור ובחוקותיהם לא תלכו, ואסור להידמות אליהם לא במלבוש ולא בשערות. ויש אומרים שיש בזה גם איסור שנעשה כסרסור לדבר עבירה, ושיש לאסור לעשות כן לגדר וסייג. לפיכך, טוב ונכון להמנע מגידול הרבה שער אפילו כלפי פניו, ובפרט לבני תורה החייבים לקדש עצמם במותר להם, ופעמים שהוא דרך שחץ וגאווה. [יחווה דעת חלק ב' סימן ב' עמוד יב. הליכות עולם חלק ז' עמוד רצ].

ב. בגדים המיוחדים לגויים, ופרשו מהם היהודים מחמת צניעות, כגון מלבוש נשים שהם בלי שרוולים, ונשים פרוצות הולכות בהן ברשות הרבים בגילוי זרועותיהן, ובנות ישראל הצנועות פרשו מהם משום צניעות, נשים הולכות בהם והולכות בהם ברשות הרבים, יש אומרים שמלבד איסור פריצות שמכשילות את הרבים שמסתכלים בהן, יש עוד איסור תורה משום ובחוקותיהם לא תלכו. וכן נראה דעת מרן הבית יוסף, מכל מקום בלאו הכי יש בדבר איסור דאורייתא משום פריצות, ולפני עור לא תתן מכשול. [הליכו"ע ז' רצה].

ג. מותר לאבלים על קרוביהם ללבוש בגדים שחורים לסימן אבל, כל י"ב חודש, ואין בזה משום ובחוקותיהם לא תלכו, כי מנהג קדמון הוא גם אצל ישראל, ולא מנייהו ילפינן.

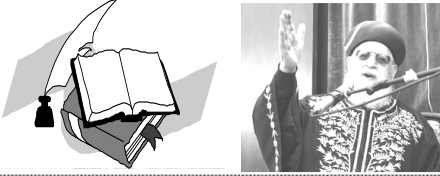
ד. וכן הנהגים להניח זרי פרחים ושושנים על ארון המת או על מטנו, אין בזה איסור משום ובחוקותיהם לא תלכו, שזהו לכבוד בעלמא. [יביע אומר חלק ג' חיו"ד סוף סימן כה. הליכו"ע שם].

ה. הלוששים כיפה קטנה, אף על פי שאינה מכסה אלא מקצת הראש, ניצולים על כל פנים מחשש איסור ”ובחוקותיהם לא תלכו”. ומכל מקום כיון שנכנסים לבית הכנסת להתפלל או לבית המדרש ללמוד, ראוי והגון יותר שהכיפה תהיה גדולה כשיעור שתכסה את רוב הראש, דרובו ככולו.

ו. הסכמת הפוסקים הראשונים והאחרונים שאין איסור ”ובחוקותיהם לא תלכו” נוהג אלא כשעושה דבר משונה שאין בו טעם כלל, אלא שהעכו”ם עושים כן, שכן משמעות לשון ”חק” בלי טעם סביר, שאז נראה ודאי כנמשך אחריהם ומודה להם, ואנו חוששין שמא שמץ עבודה זרה בידיהם ובמשך השנים שכחו הטעם, וכן כשהדבר ההוא יש בו פריצות ויוצא מגדר הצניעות ונהגו בו העכו”ם, ועושה כן להדמות לגויים, גם בזה אסור.

ז. במקומות שנהגים להשמיע צפירה בכל העיר, לימי זכרון וכדומה, אם הוא נמצא במקום שהמשך הליכתו או נסיעתו תגרום לחילול ה', או תגרום למחלוקת ואיבה לשומרי התורה והמצוות, רשאי לעמוד על עומדו, כיון שמעיקר הדין אין בזה איסור ובחוקותיהם לא תלכו, ויקרא תהלים באותה שעה.

ח. מה שנהגים כיום לחשב את השעות לפי השעון האירופי, שמתחיל מחצות לילה, אף על פי שאומרים העולם שהוא לידת יש"ו משיחם ימ"ש, אין בזה כל חשש משום ובחוקותיהם לא תלכו. וכן פשט המנהג להקל בזה.

”מכל מלמד” השכלת...”

כח הדיבור - פרישת תולדות

”ואלה תולדות יצחק בן אברהם”=ס”ת התנאים מאחי יעקב בימי אבל אבי ואהרנהו. ”ביקחתו את רבקה בת בתואל” אותיות לאבות הרשע. אומר רש”י להגיד שבחה שהיתה בת רשע ואחות רשע ומקומה עם רשעים ולא למדה ממעשיהם... ”ויתרצו הבנים בקרבה”, רש”י-יסתם מה היא רציצה זו. ויצא הראשון אדמני כלן כאדרת שער=ס”ת ויתר. מלמד כבר שכשיצא ויתר על הבכורה ואחר כך יצא אחיו יעקב. ”ויצחק בן שיש” שנה בלדת”=ס”ת מתנה. דהיינו כל ילד אחרי עשו הוא מתנה כל שכן יעקב. ”בלדת אתם”, ידוע שנלחמו כבר בבטן אימם, זה על הבכורה וזה על עולם הבא. ומי שהולך עם האמת אותיות אתם. מלמדנו יעקב, מי שנולד איתך, חי איתך, לומד איתך ולא לומד ממעשיך הטובים וגם נלחם איתך. אז ”בלדת” אותיות תבדל ממנו מהר שלא תבדק ממעשיו. ”שני גויים בבטן ושני לאמים ממעיב ייפרדו”, אומר רש”י שזה קם זה נופל. וכתוב (יחזקאל כו) לא נתמלא צור אלא מחורבנה של ירושלים. לעניות דעתך, הדבר שיכריע זה שנאת חנם שכולל בתוכו ”כח הדיבור”. רמזו מהתיבה צור. ידוע שזה מין סכין שנאמר ותיקח צפורה צור ותמל... וכל מילה של לשון הרע, כמו סכין חודרת. ”ויגדלו הנערים והיה עשו איש ידע ציד שדה”=ס”ת דהע”ש. מכאן מבינים מהי רציצה כמו שעושים היום. ”ויעקב איש תם ישב אלהים”=ס”ת בשם מלמד שנכנס עמו ריח גן עדן. ”ויזד יעקב נזיד ויבא עשו מן השדה והא עייף”, לומדים את המידות של שניהם. ”ויזד יעקב נזיד”=ר”ת ענין. ”נזיד ויבא עשיו מן”=ס”ת אדון גאוותן. ”ויואמר הלעיטני”, מדוע משתמש במילה זו, ולא תן לי לאכול? אומר רש”י: אפתח פי וספך הרבה לתוכו, כמו ששנינו, אין אובסין את הגמל אבל מלעיטין אותו. ובכל זאת נותן יעקב לעשו לחם נזיד עדישים ויבא=ר”ת לועז פתח. ”ויואמר יעקב מכרה כיום את בכרתך לי ויאמר עשו הנה אני הולך למות ולמה זה לי בכרה?”. אומר רש”י: אמר עשו מה טיבה של עבודה זו? אמר לו, כמה אזהרות ועונשין ומיתות תלוין בה. כאותה ששנינו, אלו הן במיתה, שתויי יין ופרועי ראש. מובן למה רצה למות במקום חושך ועלטה וגם אהב לשנות יין וכל השאר וגם פרוע ראש היה כולו שיער. לומדים זאת מהתיבה הלעיטני אותיות עלטה יין. לכן גם אמר ויעקבני זה פעמיים, ויעקבני=ר”ת ניסקי, נודקה, ערק, פוניאק, בירה, יין, פעמיים רמזו על שתויים. היאך יעבוד בבית המקדש לכן אמר עדיף למות, כי בוודאי אמות ”אלו הן במיתה שתויי יין ופרועי ראש”.

”ויצו אבימלך את כל העם לאמר הנגע באיש הזה ובאשתו מות יומת”. אבימלך אותיות איך בלם את כל העם. כנראה שהיה מלך קשה והארץ קשה כמאמר רש”י. ויגדל האיש וילך הלוח וגדל עד כי גדל מאוד דהיינו יצחק, ויקנאו אותו פלישתים. לכן שתמום פלישתים וימלאום עפר. ישנן שתי תיבות ולאום וגם מלאום, רמז לעם ישראל שהפלישתים יהיו בתוכו ויציקו לנו עד עפר. ומדוע? האות ז נשארה מהתיבה לרמזו על עשרת הדברות שרק אם נקיים אותם ננצח במלחמה. (עבדכם הנאמן א.ש.)

" ואבותינו סיפרו לנו "

מחליפים עולם נחצי בעולם חולף

בתחנונים. "כנראה שביטול העיסקה חשוב עבורו מאוד" אמרה והעלתה חיובים על פני השומעים. להזמנת הרב העיד הקצב וסיפר את השתלשלות העניינים. כעת מתברר מדברי האלמנה שזו, בעצם, עיסקת חייו. "איני מתכוון לוותר עליה!" הרב היסה את המלמול הנרגש באולם, ואמר, "בית הדין יוצא לחצי שעה להתייעצות."

הרב יצא עם הדיינים לחדר צדדי והמקום הפך מיד לזירת התנצחויות נסערות. מעניין, שהכל היו בדעה שאי אפשר להכריח אדם לוותר על מקח טוב שרכש. אך היו שטענו כי קיימת כאן טענת "אסמכתא", היינו, מכירה המתבצעת על סמך הנחה מוטעית, הנחשבת בתנאים מסויימים - כאינה תקפה. והיו שטענו כי מידת הרחמים והחמלה ראוי שתתחור כאן לפשרה.

הרב והדיינים שבו לאולם. "פסק הדין מכיל שלושה סעיפים" - פתח הרב ואמר. "הסעיף הראשון: המכירה אינה תקפה". פרץ חרישי של שמחה נשמע בקהל אך הוא נדם מיד. הרב הסביר: "עולם הבא אינו רכוש היכול לעבוד מיד ליד, להיקנות או להימכר. עולם הבא הוא האור שהמעות הזריחו בנשמתו של האדם והכשירוהו לקלוט את התענוגות הרוחניים הנפלאים וההשגות העילאיות והמרוממות ואיך יזכה בהם אדם שלא עמל ולא השיג, ואינו מוכשר לחוות את הדברים! "ובכן, המכירה הנדונה בוצעה על סמך ההנחה שגן העדן הוא כתשלום הרובלים, ואין זה נכון: גן העדן הוא כבראיתו וכשרירים! כל מצווה שהאדם עושה וכל עבירה שהוא נמנע מלעבור, מוסיפים בו כוח רוחני המאפשר לו לקלוט אור רב יותר וליהנות הנאה רבה יותר מזון השכינה, שהוא תענוג שאין דומה לו. מובן, אם כן, שהשכר הרוחני אינו ניתן למכירה. פסק הדין הוא, איננו, שהאלמנה תשיב לנתבע את הרובל והמקח בטל." הקהל נאנח וביקש להתפזר, אבל הרב לא סיים: "סעיף ב' קובע, שלמרות שהמכירה בטלה, איבד הרופא את כל חלקו בגן העדן!" אנקת תדהמה נשמעה בקהל: למה ועל מה!?

"אין לבית הדין ברירה, חייב הוא לפסוק על פי ההלכה" אמר הרב. "פסוק מפורש הוא בספר יחזקאל (ל'ג' י"ב) ואתה בן אדם אמור אל בני עמך, ערקת העריק לא תצילנו ביום פשענו. והסבירו בגמרא (קידושין מ:), שהמדובר בעריק שהתחרט על עריקותיו וויתר על שכרו. וכן מבואר בפרק 'חלקי' (סנהדרין ע.) שהכופר בעולם הבא נדחה מהעולם הבא. הנפטר כבר והסכים למכור את חלקו בו, ועל כן למרות שהמכירה כשלעצמה לא חלה זלוזלו בו וכפירתו בו טרדוהו ממנו. זו ההלכה ואין לשנותה!" נהם אכזבה עלה בקהל. הכל הפסידו כאן. הקצב איבד את תקווה הגדולה והרופא יצא קירח מכאן ומכאן: את הרובל החזיר ואת עולמו איבד. "סעיף ג'!" עלה קולו של הרב "הואיל ועקב המאורע נגרם קידוש שם שמיים ויהודים רבים התחזקו בראותם שיש דין ויש דין וכל מעשה יבוא במשפט, קובעים אנו על דעת המקום ועל דעת הקהל, שזיכוי הרבים הזה נוקף לזכותו של הרופא. והואיל וחז"ל הקדושים אמרו (יומא פ"ז.) שהמזכה את הרבים אינו נופל לגיהנום, יפטר הרופא מדינה של גיהנום. והואיל ואמרו (באבות פ"ה מ"ח), שזכויותיהם של הרבים נזקפות גם לזכותו, ראוי מעמד זה של חיזוק אמונה להקנותו חלק לעולם הבא."

אנחת רוחה נשמעה בקהל. הקצב פילס דרכו אל הרב בקוראו: "רבי! רבי! הן תודו שגם לי יש חלק בכך. תפסקו שגם חלקי לא יקופח..." מכאן נשכיל ללמוד, שהרשעים אינם מצליחים להתגבר על עצמם ועל תאוותיהם ואח"כ מחפשים הם מזור למעשיהם ואינם מבינים שהם מחליפים עולם נחצי בעולם רגעי, "אכול ושתה כי מחר נמות". רק אח"כ בבית דין של מעלה הם מבינים גודל טעותם אבל כבר אז אין דרך חזרה... יהודי יקר! חשוב על העולם הבא שלך ואל תתפתה לוותר על זכויותיך, ובעיקר אל תאבדן בקלות. ("ברכת דוד")

מעשה שאירע בעיר סלוצק שהיכה הדים בשעתו. רופא פרק יצא לשוח ביום חמישי לפנות ערב ועבר ליד אטליז וראה את הקצב מפציר בקונים שיצאו מן החנות.

הרופא שאל את הקצב לאן הוא ממהר עתה. "לתפילת מנחה וערבית אני ממהר ולשיעור שביניהם." "אבל היום יום חמישי, היום 'הבווער' שבשבוע והחנות מלאה קונים! איך מעיז ליבך לגרש בכוח את הפרנסה!?"

"ראשית, הפרנסה משמיים! תדע שיהודי חייב לדאוג גם לעולם הבא שלו!" השיב הקצב. "אין דבר כזה עולם הבא!" לגלג הרופא. הקצב החיש צעדיו: "לכבודו אולי אין. לי, אני מקווה שיהיה..." הרופא נפגע מהתשובה השנונה. "שמע נא", לעג הרופא, מוכן אני למכור לך גם את חלקי בו, תמורת רובל אחד במזומן..."

הקצב הביט ברופא והפטיר: "ובכן, למה לא? הרי זה עסק הוגן!" הוא הוציא מכיסו רובל ומסרו לרופא, שנשאר נטוע במקומו מביט בתימהון בקצב המתרחק.

חלפו שנים מספר. אל האטליז נכנסה אישה כבודה ולאחר התוודעות קצרה עם הקצב שאלה: "כבודו אולי הכיר את בעלי המנוח?" כיוון שהציגה את עצמה כאלמנת הרופא, זכר הקצב במי המדובר. "כן, ראיתי אך לא נזקקתי לשירותיו, תודה לקל." "כבודו לא שוחח עימו מעולם?" - התפלאה האלמנה. "מוזר הדבר... אספר לך מה מטרת בואי. בעלי נפטר לפני זמן קצר. לאחר פטירתו ראיתו בחלום נרעש עד מאוד. הוא סיפר לי שהוא הובא למשפט לפני כסא הכבוד, ועבירותיו רבות מספור. דנו אותו למדור התחתון של הגיהנום. הוא מחה ואמר: 'אמת שעברתי את כל העבירות האלו, אך מאידך גיסא הרי ריפאתי עניים ללא כל תשלום. היכן כל המעות? כלום זהו משפט צדק בעולם האמת?!' ענו לו: 'אמת, היה בכוח מעותיך להמתיק את עונשיך, אך מה נעשה ומכרת כל זכויותיך לקצב במחיר רובל כסף אחד!'"

"בעלי החל לזעוק. כך סיפר לי בחלומי - וקרא: 'אללי לי! רחמו עלי! אולי יסכים הקצב לחזור בו מן המקח!'" "נכמרו עליו רחמי בית דין של מעלה ונתנו לו רשות להופיע בחלומי ולבקשני לבוא לכאן לבקש שתבטל את הקניה. החלום חזר ונשנה פעמיים ושלוש, החלטתי לבוא לשאול אותך אם חלום אמת הוא אם לא..."

במהלך סיפורה נזכר הקצב בכל אותו מאורע. נרעש הוא אמר לה: "אמת ויציב! כן, כך היה המעשה... לא שיערתי בזמנו איזה מקח טוב עשיתי!"

כך, הא לך רובל כסף! - אמרה האישה בנחרצות "בטל את המכירה!" "השיב לה הקצב בחום: "לא עולה בדעתי! הן תבין הגברת, אדם קרוב אצל עצמו... קצב פשוט אני ומצוות רבות אין בידי. כמה קינאתי תמיד באלו שיושבים ב'מזרח' בעולם הזה וישבו גם ב'מזרח' בעולם הבא... עכשיו, שזכיתי במצוות רבות של הצלת נפשות מקומי 'שם' מובטח..."

האישה נואשה ואמרה: "טוב, איני אלא שליחה. כשיבוא בחלום אמסור לו את תשובתך". למחרת בבוקר השכימה האישה והלכה לבית הכנסת של רב העיר הרידב"ז זצ"ל. הרב יצא, והאלמנה סיפרה לו שבעלה בא אליה בחלום, וכששמע את תשובת הקצב זעק זעקת שבר ודחק בה ללכת לרב העיר ולהזמין את הקצב לדין תורה!

נרעש הרדב"ז והסיפור עשה לו כנפיים ותהום את כל העיר. לרגל העניין הציבורי קבע הרב שדין התורה ייערך בהיכל בית הכנסת הגדול. בשעה היעודה היה בית הכנסת מלא מפה לפה והמונים צבאו על החלונות והדלתות. הס הושלך בהיכנס הרב והדיינים. האלמנה התובעת הוזמנה לפרש את תביעתה. נבוכה הייתה, אף לא הבינה היא לאשרו את המושגים "גן העדן" ו"גיהנום". אך זאת ידעה, בעלה היה מודאג מאוד, רעד ורתת, הפציר בה